

Norges vassdrags- og energidirektorat

Kun sendt per e-post til: nve@nve.no

Ansvarlig advokat:
Robin Aker Jakobsen

Vår ref.:
72872 517 RJA/MEH

Deres ref.:

Kristiansand
7. juni 2024

Søknad om ekspropriasjonstillatelse for utvidet skogryddingsbelte over eiendommen gnr. 2114 bnr. 9 i Larvik kommune. 132 kV Lofstad - Kvelde.

Innhold

1	Innledning.....	2
2	Nettselskapets kontaktinformasjon	2
3	Oversikt over eiendomsforholdene	2
4	Bakgrunn for søknaden og formålet med inngrepet	2
5	Nærmere beskrivelse av tiltaket.....	4
6	Dialogen mellom partene og forsøk på å oppnå en minnelig løsning.....	4
7	Sakens rettslige sider	5
7.1	NVEs vedtaksmyndighet	5
7.2	De materielle vilkårene for ekspropriasjon.....	5
7.3	Kravet til nøytral og ikke-diskriminerende opptreden	6
7.4	Søknad om forhåndstiltredelse	7
7.5	Ikke utsettende virkning.....	7
7.6	Søksmål om gyldigheten av vedtaket	7
8	Avslutning.....	8

1 Innledning

På vegne av Lede AS ("**Nettselskapet**") søkes det med hjemmel i oreigningsloven § 2 nr. 19 herved om tillatelse til å ekspropriere rett til utvidet skogryddingsbelte (omtalt som "**Tiltaket**") over eiendommen gnr. 2114 bnr. 9 i Larvik kommune ("**Eiendommen**") i tilknytning til et 132 kV luftledningsanlegg.

I det følgende vil vi "*så langt råd er*" redegjøre for de krav som stilles til en ekspropriasjonssøknad i oreigningsloven § 11. I punkt 3 vil vi redegjøre nærmere for "*kven oreigningsinnngrepet råkar*". Videre vil vi i punkt 4 klargjøre bakgrunnen for søknaden og "*innngrepsføremålet*". Deretter vil vi i punkt 5 gjøre rede for "*kva [innngrepet] går ut på*", herunder med henvisning til relevant kartgrunnlag.

I punkt 6 vil vi beskrive de forsøk som er gjort for å komme til en minnelig løsning. Under punkt 7 redegjøres det for sakens rettslige sider.

2 Nettselskapets kontaktinformasjon

Nettselskap: Lede AS

Organisasjonsnummer: 979 42 2679

Forretningsadresse: Floodeløkka 1, 3915 Porsgrunn

Postadresse: Postboks 80, 3901 Porsgrunn

Kontaktperson: Emily Coch Fjeldstad, telefonnummer: 928 15 987, e-postadresse: emilycoch.fjeldstad@lede.no

Telefonnummer til nettselskapet: 916 18 990

E-postadresse til nettselskapet: firmapost@lede.no

3 Oversikt over eiendomsforholdene

I tabellen under gis en oversikt over berørt eiendom, eierforhold, adresse og det aktuelle tiltaket på Eiendommen.

Eiendom:	Grunneier:	Merknad:	Tiltak:
Gnr. 2114 bnr. 9 i Larvik kommune	Rolf Odberg Lågendalsveien 2121 3282 Kvelde	Ikke samtykket	Utvidet skogryddingsbelte, se nærmere beskrivelse av tiltaket i punkt 5

Eier av Eiendommen omtales heretter som "**Grunneier**".

Bilag 1: Utklipp fra grunnboken for Eiendommen hentet ut 4. juni 2024

4 Bakgrunn for søknaden og formålet med inngrepet

Nettselskapet har fra tidligere rett til å ha et etablert 132 kV luftledningsanlegg stående på Eiendommen i henhold til avtale med Grunneier inngått den 29. juni 1990. Avtalen inntas som bilag:

Bilag 2: Avtale datert 29. juni 1990

I henhold til punkt 2 c) i avtalen inngått med Grunneier den 29. juni 1990 har Lede rett til å gjennomføre skogrydding 12,5 meter horisontalt og vinkelrett ut til hver side fra luftledningens senterlinje. Eksisterende skogryddingsbelte er dermed totalt 25 meter etter avtalen fra 1990.

Utenfor det ordinære skogryddingsbelte på totalt 25 meter har Nettselskapet videre rett til å foreta det som gjerne omtales som sikringshogst i henhold til avtalens punkt 2 d). Slik hogst er imidlertid kun tillatt i et sporadisk omfang, typisk ved å felle enkeltrær som representerer en umiddelbar fare for luftledningsanlegget. Sikringshogsten gir ikke Nettselskapet rett til permanent å utvide skogryddingsbelte, og gir ikke Nettselskapet de rettigheter som omsøkes i denne søknaden.

Bakgrunnen for nærværende søknad om et utvidet skogryddingsbelte er at Nettselskapets rettigheter til skogrydding etter avtalen fra 1990 ikke gir Nettselskapet de nødvendige rettigheter til å foreta den nødvendige skogryddingen som kreves for å drifte luftledningsanlegget forskriftsmessig. I lys av forholdene på Eiendommen har Nettselskapet behov for å erverve et utvidet skogryddingsbelte, noe som beskrives nærmere i punkt 5.

På Eiendommen er særlig skogen på østsiden av luftledningsanlegget stor og gammel, og trærne representerer en betydelig og ekstraordinær risiko for trefall. Som bilag inntas flyfoto av Eiendommen som viser skogen rundt luftledningsanlegget:

Bilag 3: Flyfoto av Eiendommen

Nærværende søknad er innsendt med bakgrunn i at Nettselskapet etter forskrift om forsyningssikkerhet (FOR-2005-12-20-1626) har plikt til å besørge nødvendig avstand fra luftledningsanlegget til omgivelsene, herunder skog. Det vises til § 6-4 første ledd som har følgende ordlyd:

«Luftledningsanlegg skal ha tilstrekkelige avstand til omgivelsene for å unngå fare for allmennheten og materielle verdier.»

Formålet med søknaden er således å besørge den nødvendige skogrydding som kreves for å kunne drifte luftledningsanlegget sikkert i tråd med gjeldende forskriftskrav, noe Nettselskapet er forpliktet til i kraft av å være anleggskonsesjonær for den aktuelle luftledningen. Nettselskapets anleggskonsesjon, som blant annet omfatter eksisterende luftledningsanlegg på Eiendommen (se punkt 62), inntas som bilag:

Bilag 4: Anleggskonsesjon datert 24. september 2003

Det aktuelle luftledningsanlegget over Eiendommen inngår videre i strekket Rød - Sørtveit - Lofstad - Kvelde - Jåberg, som er en av hovedforbindelsene for forsyning av elektrisk energi til midtre Vestfold. Kraftlinjen er således en kritisk forbindelseslinje for strømforsyningen til Vestfold.

Forbindelsen har videre funksjon som reserveforbindelse ved utfall av andre 132 kV-ledninger syd og nord i Vestfold. I perioder med tunglast (perioder med stor kraftoverføring) eller ved arbeid eller feil på andre ledninger i Vestfold, kan utfall eller skader på strekket Rød - Sørtveit - Lofstad - Kvelde - Jåberg videre medføre overbelastning og utfall på gjenværende ledninger som forsyner Vestfold.

Per i dag er det som følge av arbeider i nettet ikke tilfredsstillende omkoblingsmuligheter dersom risikoen for trefall skulle materialisere seg. Det er derfor svært viktig at Nettselskapet snarlig erverver de nødvendige rettigheter til utvidet skogrydding.

Formålet med inngrepet er altså å sikre strømforsyningen i Vestfold.

5 Nærmere beskrivelse av tiltaket

Tiltaket innebærer en permanent utvidelse av skogryddingsbeltet i tilknytning til et 132 kV luftledningsanlegg over Eiendommen.

Det søkes om en utvidelse av skogryddingsbeltet til totalt 39,5 meter, slik at nytt skogryddingsbelte blir 16 meter horisontalt ut til vestsiden og 23,5 meter horisontalt ut til østsiden fra senterlinjen.

Bakgrunnen for at det er søkt om et bredere belte ut til østsiden er stedegne forhold, herunder antall trær, skogens alder og høyde. På østsiden av traséen står det mange hogstmodne trær som bærer preg av råte. Trærne øst for traséen har også stor overhøyde sammenlignet med luftledningsanlegget. Videre er det større risiko for vindfall på østsiden av traséen som følge av terrengets utforming.

Luftledningsanlegget har en lengde på totalt ca. 226 meter over Eiendommen.

Nærmere tekniske spesifikasjoner og forklaringer fremgår av vedlagte avtale som er tilbudt Grunneier, samt kart som viser traséen for luftledningsanlegget og utvidet ryddebelte som også lå vedlagt den tilbudte avtalen:

Bilag 5: Tilbudt avtale

Bilag 6: Kart som viser traséen og utvidet ryddebelte

Det utvidede ryddebeltet medfører få eller ingen ulemper for Grunneier. Berørt areal er utmark og består av skogområde tett på eksisterende luftledningsanlegg. Et eventuelt tap for Grunneier som følge av Tiltaket vil erstattes fullt ut i tråd med gjeldende ekspropriasjonsrettslige prinsipper.

Ved behov for utvidet ryddebelte over øvrige eiendommer som berøres av luftledningsanlegget besørges de nødvendige rettighetene ved minnelige avtaler med de aktuelle grunneierne.

6 Dialogen mellom partene og forsøk på å oppnå en minnelig løsning

Grunneier mottok i 2021 varsel om linjerydding fra Nettselskapet:

Bilag 7: Varsel om linjerydding datert 29. april 2021

I etterkant av dette tok Norsk Skogrydding AS kontakt med Grunneier for å informere om at de ville linjerydde på Eiendommen. Grunneier bekreftet at dette var i orden. Da Norsk Skogrydding AS ankom for å utføre arbeidet oppdaget de at det måtte tas en del kantskog, herunder at det var behov for å felle trær utenfor det ordinære skogryddingsbelte på 25 meter. I den forbindelse kontaktet de Grunneier som da motsatte seg at det ble foretatt hogst av utsatte trær og/eller kantskog på Eiendommen.

Nettselskapet har etter dette sett behov for å utvide sine rettigheter til skogrydding over Eiendommen.

Partene har etter lengre tids forhandling imidlertid ikke kommet til enighet om en minnelig avtale som gir Nettselskapet rett til å utføre den nødvendige hogsten utenfor skogryddingsbelte ervervet i avtalen av 1990. Dette er bakgrunnen for at Nettselskapet har sett seg nødt til å erverve nødvendige rettigheter ved ekspropriasjon.

Det er ikke et absolutt krav om at ekspropriasjonssøkeren skal ha forsøkt å oppnå en minnelig løsning med berørte parter. Det vises til forskrift i medhold av oreigningslova § 29 nr. 1¹, som lyder slik:

¹ FOR-1960-06-02-4

"Før samtykke til eiendomsinngrep blir søkt, og før spørsmålet om inngrep for statens rekning blir tatt opp, bør det i alminnelighet være gjort forsøk på å komme til minnelig ordning."

Nettselskapet har likevel med bistand fra Norconsult AS vært i dialog med Grunneier for om mulig å nå frem til en minnelig løsning. Som bilag inntas brev med avtaleforslag og e-post med referat fra telefonsamtaler, samt ekspropriasjonsvarsel sendt av undertegnede på vegne av Nettselskapet:

Bilag 8: Brev med avtaleforslag datert 25. oktober 2023

Bilag 9: E-post med referat fra telefonsamtaler datert 15. november 2023

Bilag 10: Varsel om ekspropriasjon datert 25. april 2024

I tillegg har det vært gjennomført befarings på Eiendommen hvor Grunneier ikke møtte til tross for invitasjon. Det har også vært flere telefonsamtaler mellom Grunneier og Nettselskapet/Norconsult AS, uten at dette har ført partene nærmere en enighet.

Nettselskapet har i det lengste forsøkt å løse saken i minnelighet, men ser seg nå nødt for å søke om ekspropriasjon av de nødvendige rettigheter for å besørge en forskiftsmessig drift av luftledningsanlegget i lys av forholdene på Eiendommen og at luftstrekket er et sentralt ledd i energiforsyningen i Vestfold.

7 Sakens rettslige sider

7.1 NVEs vedtaksmyndighet

Vedtakskompetansen er med hjemmel i oreigningslova § 5 videredelegert fra Energidepartementet² i FOR-1960-06-02-1. Hva gjelder ekspropriasjon til kraftlinjer og andre elektriske anlegg fremgår følgende av forskriften:

"I medhold av § 5 blir rett til å gjøre vedtak om eller gi samtykke til eiendomsinngrep etter § 2 delegert slik:

(...)

§ 2 nr. 19 til Olje- og energidepartementet (kgl.res 11 januar 1978 jf kgl.res. 2. juni 1960), delegert videre til NVE (kgl.res. 5. november 1982) og til statsforvalteren for så vidt angår kraftlinje med inntil 22 kV nominell spenning (kgl.res. 5. november 1982)"

NVE har vedtaksmyndighet ettersom nettanleggets nominelle spenningsnivå er 132 kV.

7.2 De materielle vilkårene for ekspropriasjon

De materielle vilkårene for ekspropriasjon til kraftlinjer og andre elektriske anlegg fremgår av oreigningslova § 2 nr. 19, hvilket lyder slik:

"Mot vederlag etter skjøn til den det råkar, kan oreigningsinngrep setjast i verk etter vedtak av eller samtykke frå Kongen, så langt det trengst til eller for:

(...)

² Tidligere Olje- og energidepartementet.

19. Varmekraftverk, vindkraftverk, kraftliner, transformatorstasjoner og andre elektriske anlegg.

(...)

Vedtak eller samtykke kan ikke gjerast eller gjevast utan det må reknast med at inngrepet tvillaust er til meir gagn enn skade."

Oreigningslova § 2 nr. 19 gir også hjemmel for ekspropriasjon av tilleggsrettigheter som er nødvendige for å drive kraftlinjene. Det vises til lovkommentar på Juridika av Erik Keiserud og Kristin Bjella:

«Det kan også eksproprieres tilleggsrettigheter som er nødvendige for å utøve virksomheten eller for å drive innretningen. Det kan gjelde f.eks. vei- og vannrettigheter. Ekspropriasjon kan skje av en anlagt vei eller vannledning, enten slik at eksproprianten får en eksklusiv rett til bruken, eller slik at han kan bruke innretningen sammen med andre, eller av de rettigheter som eksproprianten må ha for selv å legge veien eller vannledningen. Tilleggsrettigheter som nevnt kan eksproprieres sammen med byggetomten eller alene, som for eksempel når eksproprianten i forveien eier den tomt som innretningen skal oppføres på.» (våre understrekninger)

Erverv av nødvendige rettigheter til skogrydding er i denne sammenheng klart nok en tilleggsrettighet som bestemmelsen hjemler ekspropriasjonsadgang til.

I Rt. 2009 s. 1142 er det lagt til grunn at uttrykket "tvillaust" gir uttrykk for et klarhetskrav, og ikke et krav om kvalifisert interesseovervekt.

Fremføring av elektrisk energi er samfunnskritisk infrastruktur, og lov- og forskriftsverket stiller strenge krav til sikkerheten rundt elektrisk infrastruktur både av hensyn til den alminnelige forsyningssikkerheten, men ikke minst av hensyn til faren slike installasjoner frembyr for omgivelsene. Det vises igjen til forskrift om elektriske forsyningsanlegg (FOR-2005-12-20-1626), herunder § 6-4.

Vi finner grunn til å understreke at erverv av privatrettslige rettigheter til etablering og drift av elektrisk infrastruktur er helt avgjørende for at nettselskapene skal kunne oppfylle sine plikter etter energiloven med tilhørende forskrifter. For å overholde disse pliktene må ryddebeltet utvides slik at Nettselskapet har rett til å foreta nødvendig hogst på Eiendommen. Samfunnets alminnelige interesse i forsyningssikkerhet og tilgangen på elektrisitet er svært tungtveiende argumenter for omsøkte tiltak.

På den andre siden fremstår ulempene ved tiltaket for Grunneier som helt minimale. Det er tale om en utvidelse av ryddebeltet knyttet til et allerede eksisterende luftledningsanlegg over en strekning på ca. 226 meter over Eiendommen. Grunneier har ikke anført konkrete ulemper i tidligere dialog. Det gjentas i denne sammenheng at et eventuelt tap for Grunneier som følge av Tiltaket vil erstattes fullt ut i tråd med gjeldende ekspropriasjonsrettslige prinsipper ved en etterfølgende skjønnsak.

Det er etter Nettselskapets oppfatning ikke tvilsomt at de materielle vilkårene for ekspropriasjon oppfylt.

7.3 Kravet til nøytral og ikke-diskriminerende opptreden

Nettselskapet er i medhold av NEM-forskriften § 4-14 pålagt å opptre "nøytralt og ikke-diskriminerende".

I høringsdokument 8/2019 uttaler NVE følgende om nøytralitetsplikten:

"Bestemmelsen er generelt utformet og kravet gjelder alle former for diskriminering og ikke-nøytral opptreden. Dette inkluderer nettselskapets opptreden både overfor andre foretak i

konsernet og overfor eksterne foretak og personer. Plikten gjelder både overfor energirelatert virksomhet og annen virksomhet."

I RMEs rapport 1/2020 til NEM-forskriften uttaler RME følgende på s. 20:

"Bestemmelsen må leses i lys av de utfordringene som oppstår ved å ha både monopol og konkurranseutsatt virksomhet innenfor samme konsern."

Nettselskapets plikt til nøytral og ikke-diskriminerende opptreden innebærer blant annet at det ikke er anledning til å praktisere avvikende behandling av enkelte grunneiere med tanke på erstatningens størrelse. Mot denne bakgrunn er det eksempelvis begrenset hva Nettselskapet kan tilby Grunneier i erstatning for om mulig å løse rettighetservervet i minnelighet.

7.4 Søknad om forhåndstiltredelse

I medhold av oreigningsloven § 25 søkes det samtidig om forhåndstiltredelse, slik at hogst innenfor det utvidede ryddebeltet kan påbegynnes før skjønnet avholdes.

Nettselskapets behov for forhåndstiltredelse skyldes at det haster med å få gjennomført nødvendig hogst som følge av risikoen for trefall. Det vises til redegjørelsen om dette under punkt 4.

I tillegg til tidligere redegjørelse om kraftlinjens sentrale betydning for energiforsyningen i Vestfold, fremheves også at masten på Eiendommen er en forankringsmast. Et trefall mot denne kan føre til at ytterligere master dras med i fallet, noe som øker et potensielt skadeomfang vesentlig. I et slikt tilfelle må all kraftproduksjon i Siljan begrenses inntil feilen er utbedret, hvilket antas å ta minimum to døgn per mast. I tillegg vil nettkundene i området bli strømløse i lang tid før alternativ strømforsyning kan etableres fra omkringliggende distribusjonsnett.

Det bes i alle tilfeller om at NVE uttrykkelig oppfordrer Grunneier til å komme med uttalelser til søknaden om forhåndstiltredelse, selv for det tilfellet at NVE ikke vurderer at vilkårene for å gi forhåndstiltredelse før et skjønn er begjært er oppfylt. NVE kan da realitetsbehandle søknaden så snart Nettselskapet har begjært skjønn i etterkant av et eventuelt vedtak om ekspropriasjon.

7.5 Ikke utsettende virkning

I medhold av oreigningsloven § 5 annet ledd søkes det om at NVE fastsetter at en eventuell klage over ekspropriasjonsvedtaket ikke gir ekspropriasjonsvedtaket utsettende virkning.

En klage over ekspropriasjonsvedtaket vil som utgangspunkt også få utsettende virkning for en eventuell tillatelse til forhåndstiltredelse. For det tilfellet at NVE vurderer at tillatelse til forhåndstiltredelse kan gis, vil det også være grunnlag for at en klage over ekspropriasjonsvedtaket ikke skal ha oppsettende virkning, slik at forhåndstiltredelse kan skje.

Det vises i den sammenheng til at hogsten er planlagt igangsatt umiddelbart etter at de nødvendige tillatelser foreligger. Av hensyn til sikkerheten forbundet med luftledningsanlegget, herunder krav i lov- og forskriftsverket om forsyningssikkerhet, er Nettselskapet avhengig av at et eventuelt vedtak om forhåndstiltredelse ikke gis utsettende virkning for å kunne ivareta nødvendig fremdrift i arbeidene.

7.6 Søksmål om gyldigheten av vedtaket

I medhold av forvaltningsloven § 27b bes det om at NVE fastsetter at søksmål om gyldigheten av ekspropriasjonsvedtaket ikke kan reises uten at vedkommende part har nyttet sin adgang til å klage over vedtaket, og klagen er avgjort av den høyeste klageinstans som står åpen. Videre bes det om at Grunneier underrettes om dette etter kravene i forvaltningsloven § 27 tredje ledd tredje punktum.

8 Avslutning

Nettselskapet og undertegnede er villig til å supplere søknaden ved behov, både med hensyn til generelle opplysninger og dokumentasjon. Nettselskapet er også på kort varsel villig til å møte NVE, herunder stille til befaringspåkø på Eiendommen hvis ønskelig.

Av hensyn til at Tiltaket haster, bes det om en prioritert behandling av søknaden. Det bes om at undertegnede holdes løpende orientert om fremdriften i saken.

Undertegnede kan kontaktes per e-post meh@svw.no eller ved telefon til 980 40 479.

Med vennlig hilsen
Simonsen Vogt Wiig

Margrethe Eftestad Hagen
Advokatfullmektig
meh@svw.no